
APPRECIATION OF THE METHOD "PRACTICAL EDUCATION IN A REAL WORKING ENVIRONMENT"

Binnaz Asanova

Medical University – Medical College “Jordanka Filaretova” – Sofia, Bulgaria,

b.asanova_mk.sofia@abv.bg

Abstract: Treating issues related to the practical education in the specialty "Medical Aesthetic Care" is a topical discussion for the development of higher education in the field of "Healthcare". In the current conditions of education, the creation and development of innovative approaches forms is emerging as a necessity for updating the learning process and maintaining the motivation of students. The attitude of a number of authors is that innovations improve quality of education. Whether achievement is the pedagogical goals of innovative approaches a sufficient condition for their effectiveness? Is it sufficient that students have mastered certain knowledge in a different way than the classical one? To these and other questions concerning the use of innovative approaches to education, most of the answers and solutions are being discussed in this report. In our practice, alongside with the classical forms of training, new models are being applied to diversify and develop the learning process. One of these models is based on learning by reconstruction of the real working environment, with the active participation of students. Thus, with the application of interactive education methods, the opportunity for development of the practical education is also provided. An example is the developed and implemented active model of "practical education in a real working environment". The report presents a training model created by us and its usefulness in the development of knowledge, skills and professional competences, and the development of personal qualities of every student. As main criteria for assessment of the methods the following components are used: educational assessment; views of learners and users of staff by conducting a survey. The forwarded innovation represents a challenge, to modern educational practices. It allows to change and adapt the learning process to the time in which we live and the new generation of learners. But, the responsibility for using innovations is great one. The way they affect students; trainers and the learning process should be analyzed and reviewed periodically to confirm their usefulness, and also find their disadvantages and the ways to overcome them.

Keywords: health care, practical education, students, innovations, real working environment

ПОЛЕЗНОСТ НА МЕТОДА "ПРАКТИЧЕСКО ОБРАЗОВАНИЕ В РЕАЛНА РАБОТНА СРЕДА"

Биназ Асанова

Медицински университет - Медицински колеж „Йорданка Филаретова” - София, България,

b.asanova_mk.sofia@abv.bg

Резюме: Разглеждането на въпроси, свързани с практическото обучение по специалността "Медицинска естетична грижа", е актуална дискусия за развитието на висшето образование в областта на здравеопазването. В сегашните условия на образование, създаването и развитието на иновативни подходи се превръща в необходимост от актуализиране на учебния процес и поддържане на мотивацията на учениците. Отношението на редица автори е, че иновациите подобряват качеството на образованието. Дали постигането на педагогическите цели на иновативните подходи е достатъчно условие за тяхната ефективност? Достатъчно ли е, че учениците са усвоили определени знания по различен начин от класическия? Към тези и други въпроси, свързани с използването на иновативни подходи към образованието, повечето от отговорите и решенията се обсъждат в настоящия доклад. В нашата практика, наред с класическите форми на обучение, се прилагат нови модели за разнообразяване и развитие на учебния процес. Един от тези модели се основава на обучение чрез реконструкция на реалната работна среда, с активното участие на учениците. По този начин, с прилагането на интерактивни образователни методи, се предоставя и възможност за развитие на практическото обучение. Пример за това е разработеният и внедрен активен модел на „практическо обучение в реална работна среда”. Докладът представя създаден от нас модел на обучение и неговата полезност за развитието на знания, умения и професионални компетенции, както и за развитието на личните качества на всеки ученик. Като основни критерии за оценка на методите се използват следните компоненти: образователна оценка; мнения на обучаемите и потребителите на персонала чрез провеждане на проучване. Предадените иновации представляват предизвикателство за съвременните образователни практики. Тя позволява да се промени и адаптира учебния процес към времето, в което живеем, и новото

поколение обучаеми. Но отговорността за използването на иновациите е голяма. Начинът, по който те засягат учениците; учителите и учебният процес следва да бъдат анализирани и преразглеждани периодично, за да се потвърди тяхната полезност, както и да се намерят техните недостатъци и начините за тяхното преодоляване.

Ключови думи: здравеопазване, практическо образование, студенти, иновации, реална работна среда

ВЪВЕДЕНИЕ

Съвременното обучение предлага методи, чрез които социалните умения на обучаващите се имат възможност да се развият и усъвършенстват, в степен на пълноценна готовност за реализиране в професионалната среда. Учебните форми, допринасящи за развитие на социалните умения са дълбоко залегнали във философията на интерактивните методи на обучение, сред които са: ИКТ /интерактивни компютърни технологии/, активни методи, симулационни методи, ролеви игри, работа по проекти и др. При тях, важен момент в подготовката на обучаващия се е той да бъде поставян в ситуации, близки до реалната професионална среда, където да бъде провокиран в използването на натрупаните знания и изграждането на умения за решаване на проблеми в социална среда. [1]

Едни и същи педагогически методи могат да бъдат използвани като активни или като интерактивни. Понятието активни методи принадлежи на Джон Дюи. То се свързва с т.нар. **активно учене**, което стимулира учащите да правят нещо повече от това просто да получават информация от един преподавател или учебник, да запомнят информацията и да я възпроизвеждат (характеристики на пасивното учене). В тази връзка активни са онези методи, които помагат на учащите да погледнат към информацията от различен ъгъл, да я преосмислят или препоредят. Интерактивните методи на обучение са три вида: ситуационни, дискуссионни, опитни (емпирични). Към опитните методи се отнася методът на проектите. Изпълнението на проект от обучаващите им помага да формират в себе си качества като морална и интелектуална автономност, търсене и намиране на решения, използване на различни източници на информация, организиране на информацията за собствени цели и др. [2]

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

Протичането на учебният процес чрез пресъздаване на реална работна среда е иновативен подход на обучение, чрез който се цели развитие на социални умения с утвърждаване на професионални компетенции.

Неизменна част и цел от обучението на студентите в специалност „Медицинска козметика“ е изграждането и развитието на техните социални умения, основни за успешното им реализиране в професионалната сфера. Обучението в реална работна среда позволява внедряването на активни методи, които развиват следните социални умения:

- ❖ *Обучение в сътрудничество /Cooperative Learning/* - да работят в екип
- ❖ *Обучение в група /Student Team Learning/* - изграждане на навик за съобразяване с правилата в групата
- ❖ *Обсъждане и анализ* – уменията да се виждат детайлите в процеса на работа
- ❖ *Мозъчна атака /Brainstorming/* - уменията да мислят и намират решения на проблема
- ❖ *Дискусия* – обсъждане на положителните страни на постигнатите резултати и пропуските, допуснати по време на реализирането на проекта
- ❖ *Беседа* - свързани с установяване на причинно-следствена връзка; с търсене на мнение; с желание за изясняване на възникнали проблеми по време на работата по проекта и др.
- ❖ *Оценяване* – насочено с информация за извършване на корекция
- ❖ *Рефлексия* - самонаблюдение, с анализ на собствените действия; преосмисляне на основата на опита, оценъчно съждение за самия себе си и постигнатите лични резултати

Учебната идея е не толкова да се избере и разреши определен проблем, а студентите да разберат колкото се може повече неговите аспекти, в реални условия. Важно преимущество на този адаптиран метод в сравнение с традиционното обучение е, че вербалната активност при него не е така доминираща, а се акцентира на „*учене чрез действие*“, „*обогащаване на професионалния опит*“ и „*сблъсък с реалността*“. [3]

В класическият вариант на структурата на практическото обучение, един от основните проблеми, който се наблюдава нерядко е липсата на свързващият елемент между отделните дисциплини, касаещ професионалният подход и мироглед. В тази връзка, се създаде и внедри педагогически подход под названието „*Практическо обучение в реални условия на работа*“. Замисълът на тази иновативна форма се основава на създаване на условия, в които студентите чрез практическа задача да използват, внедрят и реализират познанията от различни дисциплини, пречупени през професионалната им компетентност. Като основни критерии за оценка на полезността на метода са ползвани следните

компоненти: педагогическа оценка; мнения на обучаваните и потребителите на кадри, чрез провеждане на анкетно проучване.

ПРАКТИЧЕСКО ОБУЧЕНИЕ В РЕАЛНА РАБОТНА СРЕДА

Базирайки се на възгледите за обучение чрез активни методи, които развиват социални умения, адаптирахме метод за активно учене, провеждан под формата на социални събития. За целта създадохме учебен проект „Социална акция-Превенция на здравето с грижа за красотата“, протичащ под различни теми и форми и в чиято реализация централна роля заемат студентите. В осъществяването на проекта е застъпен принципа на „партньорството“, при който студенти и преподаватели са в равнопоставени позиции. Етапите по проекта, като: избор на тема; определяне на целите и задачите; планиране на работата и очакваните резултати и тяхното представяне се осъществяват от изградения работен екип между преподаватели и студенти. Идеята на проекта има два основни аспекта:

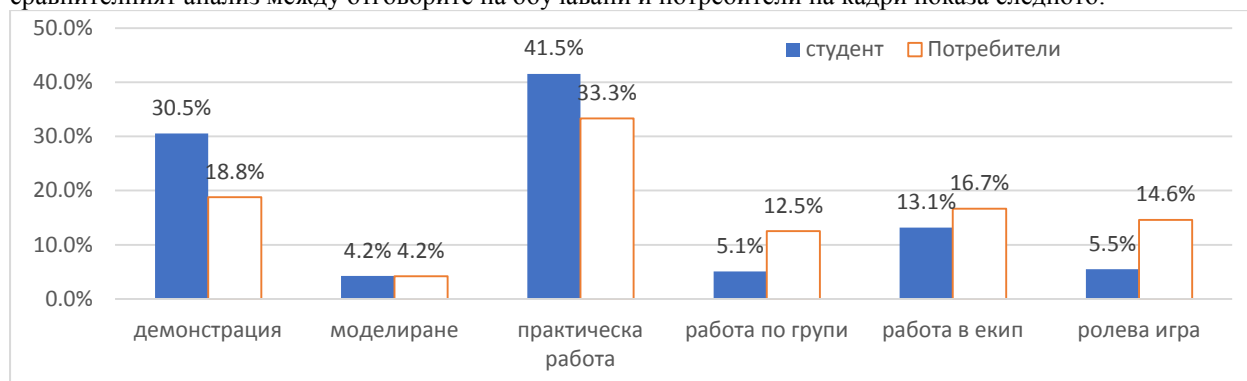
✚ *Медико-социален аспект* – популяризиране, информиране и обучение на обществото по теми, свързани с грижата за здравето и красотата.

✚ *Учебно-практичен аспект* – развитие на социални умения и затвърждаване на усвоени професионални знания и умения, в реална работна среда.

Този подход на обучение дава възможност за: работа в екип и същевременно индивидуално изпълнение на дейности; сблъсък с непредвидени проблеми в процеса на работа и намирането на решения; разширяване на индивидуалния професионален опит с развитие на социални умения в реална работна среда.

В настоящият доклад е ползвана извадка от проведено собствено проучване, касаещо учебния процес и методите на обучение в специалност „Медицинска козметика“, на територията на Р България. Групите респонденти са: обучавани 133 бр. от специалност „Медицинска козметика“, потребители на кадри 18 бр. (работодатели, наставници и др.) и 28 бр. студенти от Медицински колеж София, участващи в педагогически експеримент. За представяне на резултатите са ползвани фигури и таблици, като данните са обработени чрез математико-статистически методи чрез ползването на: продукта SPSS v. 17.0 и Data Analysis Excel (office 2016) Windows, v. 10.

При разглеждането на въпроса за най-ефективните методи на практическо обучение, сравнителният анализ между отговорите на обучавани и потребители на кадри показва следното:

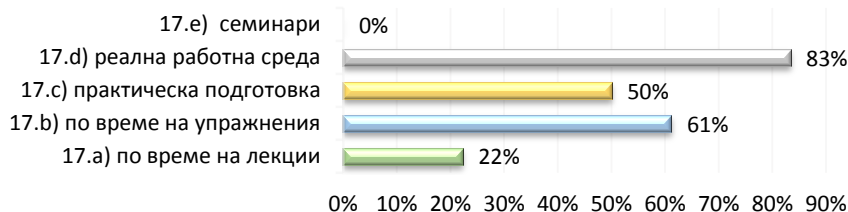
Фигура 1. Сравнителен анализ между мненията на обучавани и потребители на кадри относно ефективните методи на практическо обучение

С най-висок относителен дял и при двете групи изследвани е *практическата работа*, следвана от *демонстрацията* и *работата в екип*. Наблюдава се силна статистическа значимост при всички тестове на χ^2 метода между отговорите и на двете групи- $\chi^2(1) = 9.852$; $p = 0.002$ и Fisher's Exact Test (0.007). Тези резултати ясно показват, че най-ефективни и предпочитани за практическото обучение са *практическата работа* и *демонстрацията*, а най-слабо отношение има *моделирането*.

Във връзка с развитието на обучаваните в учебния процес, помолихме *потребителите на кадри* да отговорят на следния въпрос: „Къде студентите получават най-много знания и умения?“.

Фигура 2.

Мнения на потребителите на кадри относно формите за получаване на знания и умения при обучаваните

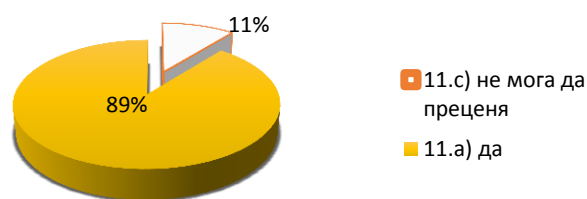

*Сборът от процентите е по-голям от 100, тъй като анкетираните са давали повече от един отговор. Според респондентите най-много знания и умения студентите получават в *реалната работна среда* (83%), следвани от *упражненията* (61%) и *практическата подготовка* (50%). Тези резултати потвърждават значимостта на учебните форми, в чийто организационен момент присъстват елементи от реалната работна среда – най-добрият начин за внедряване на практиката и утвърждаване на теорията, придобити по време на учене. Но, ползването на реалната среда следва да се прилага с учебна последователност и методика. В противен случай, изградената рутина в работната атмосфера би занижила знанията и би ошетила изграждането на пълноценни умения в обучаваните.

В продължение на проучването за ефективността на практическото обучение, помолихме респондентите, участващи в педагогическия експеримент да оценят полезността на иновативния метод „практическо обучение в реална работна среда“ в следните аспекти – теоретичен, практически, презентационни умения, допълнителни знания и емоционално състояние.

Макар и основно създаден за практическо обучение, помолихме респондентите да отговорят доколко методът е полезен за по-доброто разбиране на теоретичния материал. Резултатите са представени на фигура 3.

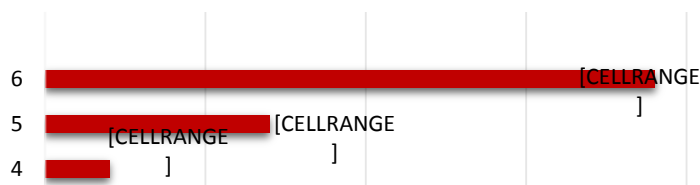
Фигура 3. Полезност на метода „реална работна среда“ при затвърждаване на теоретични знания

С най-голям относителен дял е мнението на респондентите с отговор „да“ (89%). Тук не се наблюдават отговори с негативен и/или липсващ характер. Получените резултати ни дават основание да приемем, че макар и с практическа насоченост методът дава възможност за по-атрактивен и различен начин да се затвърдят теоретичните знания. Още повече, този подход скъсява разстоянието между теория и практика, като дава възможност чрез практиката да бъде разбрана и теорията. Допускаме че, реалната работна среда допълнително стимулира обучаваните да са предварително подготвени в теоретичен аспект.

За да разберем за полезността на метода в практическото обучение на студентите, ги попитахме следното „Доколко методът допринася за развитието на Вашите умения (комуникация, професионално поведение, организираност, прецизност и др.)“. Помолихме респондентите да оценят метода „реална работна среда“ от 1 до 6 (1 означава минимална полезност, а 6 максимална полезност).

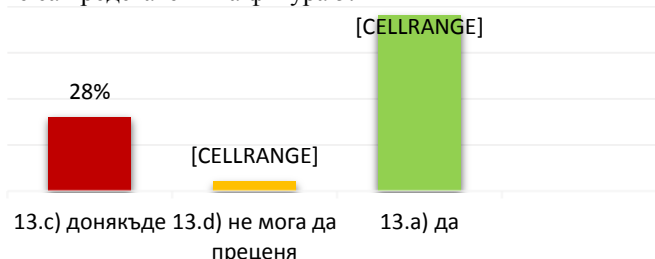
Фигура 4. Оценка на метода „реална работна среда“ при развитието на умения - професионално поведение, организираност и др.

От получените резултати се вижда, че скалата за оценяване е по-скоро във високата степен (68%), т.е. респондентите са оценили високо полезността на обучението при развиване на уменията им. Това ни дава основание да приемем, че методът има своя добър педагогически принос в подготовката на кадрите от специалността.

Относно следващият въпрос, касаещ обогатяването с допълнителни знания по време на обучението в реална работна среда, резултатите са представени на фигура 5.

Фигура 5. Мнение на респондентите относно допълнителното обогатяване на знания чрез метода „реална работна среда“

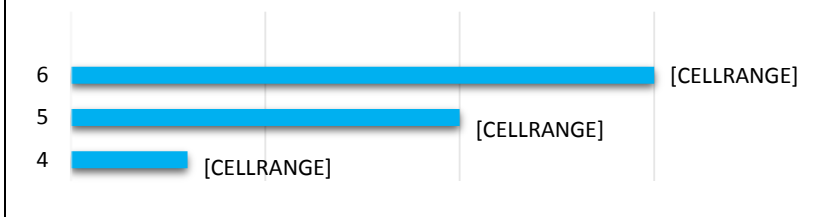
С най-голям относителен дял е положителното мнение на респондентите (68%), като отговорилите с „донякъде“ са 28%. Считаме че, в условията на реална работна среда се обогатяват знанията и уменията на участниците, а също така се изгражда необходимият професионален опит. Този методът дава

възможност учебните занятия да протичат по разнообразен начин, адаптирайки се спрямо естеството и нивото на изучавания учебен материал.

В унисон с проучването, помолихме респондентите да оценят и този метод относно приносът му върху презентационните им умения.

Фигура 6.

Оценка на метода „реална работна среда“ за презентационните умения на обучаваните

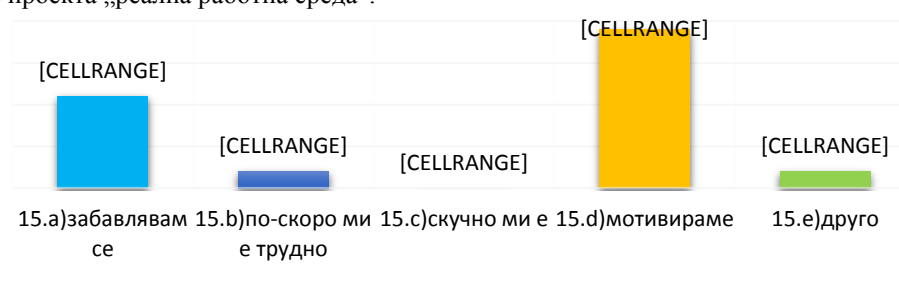

Резултатите показват високи нива на оценяване (54% „6“ и 36% „5“). Можем да приемем, че методът оказва положително влияние върху презентационните умения на обучаваните.

В заключение на анкетната част, помолихме студентите да посочат начина по който се чувстват по време на участието им в проекта „реална работна среда“.

Фигура 7.

Емоционално състояние на обучаваните при метода „реална работна среда“

*Сборът от процентите е по-голям от 100, тъй като анкетираните са давали повече от един отговор. С най-голям относителен дял е мнението на респондентите „мотивираща ме“ (68%), следван от дела на „забавлявам се“ (39%). Тук много ясно е изразен мотивационният момент на въздействие. Това ни дава основание да приемем, че методът следва да бъде устойчиво внедрен в обучителния подход. По този начин ще се даде възможност мотивацията да бъде водещ стимул за учене и развитие от страна на студентите. Самият метод позволява прилагането на разнообразни форми и подходи на обучение. С оглед на полезността му в разглежданите аспекти, методът има своето място в съвременните условия на обучение.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Предизвикателството пред съвременното обучение е необходимата иновация. Тя дава възможност за промяна и адаптиране на учебния процес към времето, в което живеем и новото поколение обучавани. Активните методи и иновации са подходите, чрез които обучаваните получават изграждане и утвърждаване на теоретичните знания и практическите умения. Като най-полезни форми за развитието на професионалните умения и адаптивните способности на обучаваните, се очертават практическата подготовка и практическото обучение в реална работна среда. Повишаването на мотивацията за учене; знание и можење, както и паралелното развитие на професионалните компетенции и личностни качества се постига чрез поставянето на студента в центъра на учебния процес и разработването на иновативни активни методи на обучение.

БИБЛИОГРАФИЯ

- [1] Асанова, Б. (2018). ПРЕДИМСТВА И НЕДОСТАТЪЦИ В ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ИНОВАТИВНИ МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ В СПЕЦИАЛНОСТ „МЕДИЦИНСКА КОЗМЕТИКА“, КОНТАКТ, ИНГА, ТЕМТО, София, стр. 182
- [2] Clark, R. (2003). Building Expertise: Cognitive Methods for Training and Performance Improvement, Second Edition, ISPI.
- [3] Иванов, И. (2005). Интерактивни методи на обучение, Юбилейна научна конференция с международно участие 50 години ДИПКУ Варна, на тема: „Образование и квалификация на педагогическите кадри – развитие и проекции през XXI век“.